

Forbud mod et forretningskoncept, der krænkede almene samfundshensyn

Af Eva Sjøgren og Camilla Schaumann

Forbrugerombudsmanden nedlagde i 2018 fire foreløbige forbud for at forhindre fortsat salg af besvarelser af eksamensopgaver og andre opgaver på de gymnasiale uddannelser via en hjemmeside og Facebook.

Forbrugerombudsmandens adgang til at nedlægge et foreløbigt forbud mod ulovlig markedsføring er fastsat i markedsføringslovens § 36. Et foreløbigt forbud kan kun nedlægges, hvis der er øjensynlig fare for, at formålet med forbuddet vil forspildes, hvis man skal afvente afgørelsen af en almindelig retssag. Et foreløbigt forbud indebærer, at den, som forbuddet retter sig mod, skal ophøre med den ulovlige markedsføring, så snart forbuddet er nedlagt af Forbrugerombudsmanden. Ellers kan den pågældende straffes med bøde efter retsplejelovens § 430.

Hvis Forbrugerombudsmanden nedlægger et foreløbigt forbud, skal Forbrugerombudsmanden anlægge retssag til stadfæstelse af forbuddet ved Sø- og Handelsretten senest næste hverdag. Herefter har Sø- og Handelsretten fem hverdage til at beslutte, om forbuddet fortsat skal stå ved magt. Hvis ikke forbuddet stadfæstes ved dom eller godkendes ved kendelse inden for denne tidsfrist, er det bortfaldet.

Formålet med markedsføringslovens bestemmelse om foreløbigt forbud er ifølge lovforarbejderne at udstyre Forbrugerombudsmanden med et magtmiddel til brug i situationer, hvor en erhvervsdrivende eksempelvis vil kunne spille på tidsfaktoren ved sagens indbringelse for retten. På grund af forbudsinstituttets indgribende karakter benyttes det kun sjældent. Før de fire forbud i 2018 blev det senest brugt af Forbrugerombudsmanden i 2004.¹

De fire forbud omhandlede en hjemmeside, hvor elever på de gymnasiale uddannelser kunne købe en færdigskrevet opgavebesvarelse til deres uddannelse.²

På hjemmesiden kunne elever på de gymnasiale uddannelser købe opgaver, der efter bestilling blev skrevet af skribenter, som var tilknyttet virksomheden bag hjemmesiden. Eleverne kunne købe besvarelse af opgaver både til brug for den løbende undervisning og til eksamen, herunder de store skriftlige opgaver, SRP og SSO. Opgaverne kunne bestilles til forskellige karakterer og forskellig pris. En SRP-besvarelse til et 12-tal kostede fx 7.950 kr.

Forretningskonceptet blev beskrevet i en avisartikel, hvorefter Forbrugerombudsmanden af egen drift besluttede at behandle spørgsmålet om forretningskonceptets lovlighed.

Det er Forbrugerombudsmandens opfattelse, at en sådan virksomhed var uetisk og krænkede almene samfundshensyn i strid med god markedsføringsetik, da virksomheden modarbejdede formålet med de offentligt finansierede uddannelser og eksamener. Uddannelserne har efter loven til formål at dygtiggøre eleverne gennem faglig bredde og dybde og gennem samspillet mellem fagene. Desuden skal eksamener dokumentere, i hvilken grad eleven opfylder de mål og krav, der er fastsat for faget og uddannelserne. Samtidig risikerede elever, som benyttede sig af tjenesten, bortvisning.

Da virksomheden bag hjemmesiden ikke ophørte med at sælge opgavebesvarelser efter Forbrugerombudsmandens henvendelser, og da eksamensperioden stod for døren, vurderede Forbrugerombudsmanden, at det var nødvendigt at nedlægge et foreløbigt forbud mod virksomheden.

Da virksomheden blev orienteret om, at Forbrugerombudsmanden ville nedlægge forbud, meddelte direktøren, at han havde valgt at flytte aktiviteterne til et nyoprettet selskab i England. Ifølge e-handelsloven er det som udgangspunkt myndighederne i det EU/EØS-land, hvor en virksomhed er etableret, som har kompetencen til at håndhæve lovovertrædelser over for virksomheden. Det var imidlertid Forbrugerombudsmandens vurdering, at oprettelsen af det engelske selskab havde til formål at omgå de danske regler, og at Forbrugerombudsmanden derfor bevarede håndhævelseskompetencen over for det nyoprettede engelske selskab.

Forbrugerombudsmanden nedlagde herefter et foreløbigt forbud den 24. maj 2018, som Sø- og Handelsretten godkendte ved kendelse den 30. maj 2018. Sø- og Handelsretten fandt det godtgjort, at de udbudte tjenesteydelser var i strid med væsentlige almene samfundsmæssige interesser, som bl.a. kom til udtryk i udformningen af eksamensreglerne, hvorefter uddannelsesinstitutionerne/samfundet sikrer sig muligheden for at foretage en korrekt og fair bedømmelse af hver studerendes personlige præstation. Sø- og Handelsretten bemærkede endvidere, at disse almene væsentlige samfundsmæssige interesser undermineres, hvis den studerende alene ved at betale en sum penge kan købe sig til en bestemt karakter via en anden persons besvarelse af en given eksamensopgave.

Herudover var det Sø- og Handelsrettens opfattelse, at oprettelsen af det engelske selskab og en eventuel overførsel af aktiviteterne til dette selskab på det foreliggende grundlag måtte anses for at være sket for at omgå den danske lovgivning, da hjemmesiden fortsat udelukkende rettede sig mod det danske marked og danske studerende. Betingelserne for at nedlægge forbud var opfyldt, bl.a. fordi eksamensperioden stod for døren og dermed også højsæsonen for salg af opgavebesvarelser.

1 Offentliggjort i U2005.2250SH

2 Sagsnr. 18/16277, 18/16238, 18/17379 og 18/19756

Da virksomheden trods forbuddet fortsatte med at sælge opgavebesvarelser fra hjemmesiden og fra virksomhedens Facebook-side, rettede Forbrugerombudsmanden henvendelse til det webhotel, som hostede hjemmesiden og til Facebook med anmodning om at lukke siderne.

Facebook imødekom Forbrugerombudsmandens anmodning, men webhotellet afviste at lukke hjemmesiden med henvisning til, at de foreløbige forbud ikke var rettet direkte mod webhotellet.

Forbrugerombudsmanden anlagde herefter en straffesag mod webhotellet med påstand om, at webhotellet skulle idømmes en bøde for forsættligt at medvirke til virksomhedens overtrædelse af de foreløbige forbud, som var nedlagt af Forbrugerombudsmanden.³ Webhotellet afviste dog fortsat at blokere for hjemmesiden og oplyste, at webhotellet kun var indstillet på at lukke adgangen til hjemmesiden efter pålæg fra en domstol, eller hvis Forbrugerombudsmanden nedlagde et foreløbigt forbud direkte over for webhotellet. Forbrugerombudsmanden nedlagde herefter et foreløbigt forbud over for webhotellet, som lukkede adgangen til hjemmesiden.

På trods af de tidligere nedlagte forbud mod virksomheden bag hjemmesiden fortsatte personen bag virksomheden at sælge opgavebesvarelser fra en ny hjemmeside og Facebook-side med et andet navn.

Den 28. november 2018 nedlagde Forbrugerombudsmanden derfor et foreløbigt forbud mod at udbyde opgavebesvarelser, herunder SRP og SSO, på de gymnasiale uddannelser. Forbuddet var rettet direkte mod personen bag virksomhederne.

Forbrugerombudsmanden har ikke tidligere nedlagt forbud over for en person. I denne sag vurderede Forbrugerombudsmanden dog, at det var nødvendigt, fordi personen fortsatte markedsføringen af opgavebesvarelser og solgte opgavebesvarelser fra nye hjemmesider og Facebook-sider med et andet navn, efter den oprindelige hjemmeside blev lukket af webhotellet.

Da personen ikke ophørte med at udbyde opgavebesvarelser fra den nye hjemmeside, efter Forbrugerombudsmanden havde nedlagt det foreløbige forbud, rettede Forbrugerombudsmanden på ny henvendelse til det samme webhotel, som hostede den oprindelige hjemmeside, da det også hostede den nye hjemmeside. Forbrugerombudsmanden rettede ligeledes henvendelse til Facebook.

Facebook blokerede for tilgangen til Facebook-siden, hvori mod webhotellet meddelte, at de ikke var indstillet på at lukke hjemmesiden uden et forbud stilet direkte til webhotellet. Forbrugerombudsmanden nedlagde herefter et foreløbigt forbud over for webhotellet, som lukkede for tilgangen til hjemmesiden.

I december 2018 blev de foreløbige forbud over for såvel virksomhederne som personen bag hjemmesiderne stadfæstet af Sø- og Handelsretten ved to udeblivelsesdomme. På baggrund af disse domme tog webhotellet bekræftende til genmæle over for Forbrugerombudsmandens påstande i forbudssagerne over for webhotellet, hvorefter de foreløbige forbud over for webhotellet blev stadfæstet af Sø- og Handelsretten den 31. januar 2019.

Webhotellet blev i september 2019 idømt en bøde på 50.000 kr. i den straffesag,⁴ som Forbrugerombudsmanden anlagde for forsættligt at have medvirket til virksomhedens overtrædelse af de foreløbige forbud. Byretten fandt, at webhotellet forsættligt havde ydet de ansvarlige for hjemmesidens indhold bistand til at overtræde forbuddet ved ikke straks at følge Forbrugerombudsmandens anmodning om at spærre adgangen til hjemmesiden. Webhotellet har anket byrettens dom til landsretten, som ikke har afgjort sagen endnu.

³ Sagsnr. 18/16237

⁴ Sagsnr. 18/16237